

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Yhteiskunnallinen yrittäjyys, yhteisötalous ja innovaatiot

Suomalaisen innovaatiopolitiikan uusi tulevaisuus-workshop
16.11. 2022
Tuija Oivo

 Työkykyohjelma

Miksi yhteisötalous kiinnostaa juuri nyt?

- Tarvitsemme uusia ratkaisuja ja toimintamalleja ekologisten ja sosiaalisten haasteiden selättämiseen
- MAHDOLLISUUKSIA JA AJUREITA:
 - Kiertotalous ja tuotteiden uudelleenkäyttö
 - Sosiaali-, terveys- ja hyvinvointipalvelut; ikääntyvä väestö
 - Yhteisölähtöiset palvelut mm haja-asutusalueilla; etätyö, monipaikkaisuus
 - Kuluttajien arvopohjamuutos, yritysten yhteiskuntavastuu
 - Työn murros, yrittäjyyden monimuotoistuminen, työn merkityksellisyys
 - Vahva noste globaalisti: EU, OECD, ILO

EU:n yhteisötalouden toimintasuunnitelma

- Julkaistiin 9.12.2021 (COM 2021/778); Ihmisten hyväksi toimivan talouden rakentaminen
- Euroopassa 2,8 miljoonaa yhteisötalouden toimijaa, jotka työllistävät noin 13,6 miljoonaa ihmistä
- Yhteiskunnalliset ja ympäristölliset tavoitteet voiton tavoittelun edelle: ”Ihmiset ja maapallo ensin”
- Suurin osa voitosta sijoitetaan em tavoitteen edistämiseen, demokraattinen tai osallistava hallintomuoto
- yrityksiä, järjestöjä ja oikeushenkilöitä; yhteiskunnallisia yrityksiä, osuuskuntia, keskinäisiä yhdistyksiä, yleishyödyllisiä yhdistyksiä ja säätiöitä.
- toimivat monilla talouden aloilla, kuten sosiaalipalveluissa, terveydenhuollossa, sosiaalihuollossa, kohtuuhintaisessa ja uusiutuvassa energiassa, kiertotaloudessa, maataloudessa, rahoitus- ja vakuutus toiminnassa, kulttuurissa, mediassa ja virkistystoiminnassa.

Toimintaohjelmassa kolme kokonaisuutta

1. Parannetaan yhteisötalouden toimintaedellytyksiä

- Säädös- ja politiikkatasoon vaikuttaminen; verotus, julkiset hankinnat ja valtiontukijärjestelmä

2. Tarjotaan kehittämismahdollisuuksia yhteisötalouden toimijoille

- Rahoituksen saannin lisääminen ja helpottaminen; Invest EU, rakennerahastot, elpymisrahasto
- Tiedon saamisen helpottaminen; verkkosivusto "Gateway"
- Sosiaalisten innovaatioiden osaamiskeskus
- Osaamiskumppanuudet yhteisötalouden eksosysteemissä

3. Lisätään yhteisötalouden tunnettuutta

- Tiedostustoimien vahvistaminen ja tiedonkeruun systematisointi

Neuvoston suosituksen valmistelutilanne

- Tavoiteaikataulu toinen vuosineljännes 2023. Kuulemiset syksy 22/kevät 23; mm. työmarkkinaosapuolet, työllisyys- ja sosiaaliturvakomiteat, verotuksen asiantuntijaryhmä, GECES.
- kehotetaan poliittisia päättäjiä **mukauttamaan poliittiset ja oikeudelliset kehykset** paremmin yhteisötalouden toimijoiden tarpeisiin ja antamaan ohjeistusta asiaan liittyvistä toimenpiteistä.
- antaa suosituksia, jotka koskevat erityisiä politiikan aloja, kuten työllisyyspolitiikkaa, valtiontukea, julkisia hankintoja, verotusta, tutkimusta, koulutusta ja osaamista, hoiva- ja sosiaalipalveluja, yrityksen elinkaaren kaikkiin vaiheisiin mukautetun taloudellisen ja muun tuen myöntämistä ja tilastotietoja;
- korostaa, miten institutionaaliset rakenteet ja sidosryhmien osallistaminen voivat helpottaa yhteisötalouden toimijoiden työtä.

Yhteisötalouden koko potentiaalin hyödyntäminen keskeistä; toteuttaa vihreä ja digitaalinen siirtymä, säilyttää ja luoda laadukkaita työpaikkoja; auttaa varmistamaan muita heikommassa asemassa olevien ryhmien sosiaalinen osallisuus ja työmarkkinoille pääsy sekä yhtäläiset mahdollisuudet kaikille, edistää kestävää taloudellista ja teollista kehitystä, edistää sukupuolten tasa-arvoa ja kaikkien ihmisten aktiivista osallistumista yhteiskuntaan sekä elvyttää EU:n maaseutualueita ja väestökadosta kärsiviä alueita sekä rajaseutualueita ja syrjäisimpiä alueita.

- Erityisiä nostoja: sosiaaliset innovaatiot, sosiaaliset vaikuttavuusinvestoinnit, yhteisötalouden toimijoiden kansainvälistyminen, eurooppalaisen tunnuksen luominen, sukupuolinäkökulma sekä perinteisten yritysten ja yhteiskunnallisten yritysten yhteistyö.

Lähi- ja yhteisötalouden teollinen ekosysteemi ja vihreä siirtymäpolku; esimerkkejä aloitteista

- **B2B-yhteistyön lisääminen vihreämmille ja kiertotaloutta tukeville arvoketjuille**; sitoumukset jätteiden vähentämiseksi ja uudelleen käytön edistämiseksi osana kiertotalouden arvoketjuja
- **taloudellisten kannusteiden ja kannustavan sääntelyn** luominen vihreän ja kiertotalouden liiketoimintamalleille ; rahoitusjärjestelmät, vaikuttavuusarvioinnit, viranomaisten välinen koordinaatio
- **Innovaatiot vihreän siirtymän ja yhteisötalouden liiketoiminnan kehittämisen mahdollistajana**; yhteisötalouden toimijoiden osallistumista TKI-hankkeisiin edistetään ja heidän osallistumisensa ekologia- ja teknologiakeskityksissä varmistetaan, sosiaaliset innovaatiot osaksi innovaatiopolitiikkaa
- **Vihertyvä infrastruktuuri ja yritystoiminta yhteisötaloudessa – ekosysteemi vihreän siirtymän mahdollistajana**; vihreä peruskorjaaminen, kohtuuhintainen asuminen, yhteisötalouden liiketoimintamallien levittäminen mm liikkumisen, tekstiilien, ruoan, uusiutuvan energian, kiertotalouden aloilla, energiayhteisöt ja osuuskunnat
- **Paikalliset Green deal - sopimukset**, vihreät elinkeinoelämän yhteisöt ja kansalaisaloitteet
- **Osaamisen vahvistaminen** vihreän osaamisen lisääminen kaikilla koulutusasteilla, osaamisen sertifiointi, kohdennetut ohjelmat

Lähi- ja yhteisötalouden teollinen ekosysteemi ja digi-siirtymäpolku; esimerkkejä aloitteista

- **Uudet digitaaliset liiketoimintamallit – alustatalous;** esim. rahoitusalusat; kansalaisjoukkorahoituksen, sosiaalisen rahoituksen, vaikuttavuusinvestoimisen ja lahjaluotoiset alustat. Kumppanuudet yleiskäyttöisten verkkoalustapalvelujen tarjoajien kanssa
- **Tiedonhallinta & jakaminen;** datapohjaisten liiketoimintamallien tukeminen, vaikuttavuusperusteinen data-analytiikka, sosiaalisten innovaatioiden osaamiskeskukset
- **Public Support, B2C ja B2B kumppanuudet;** Teknologiaakeskittymät , digitaaliset innovaatiohubit EDIH, digitaaliset sosiaaliset innovaatiot
- **Yhteisötalouden tiedonhallinta & digitaaliset käytännösäännöt** Tuetaan yhteiskuntatalouden yrityksiä noudattamaan tiedonhallintaa koskevia oikeudellisia vaatimuksia (esim. GDPR) ja hyödynnetään uusia mahdollisuuksia, kuten ”dataosuuskuntia” tiedonjakopalveluissa ja ”data altruismia” (Data Governance Act).
- Kehitetään sosiaalisten innovaattoreiden yhteisöjä siirtämään sekä skaalaamaan tuloksia Lisätään yhteisötalouden pääsyä tekniikan tukirakenteisiin esim. teknologiaakeskittymät, kampukset, hautomot, klusterit, toimialaverkostot.
- **Teknologian saatavuus;** Tuetaan digitaalisia kiihdyttämöitä ja teknologian mahdollistajia, Hyvän teknologian tuki: markkinapaikat.
- **Digitaalisen osaamisen lisääminen yhteisötaloudessa**

Yhteisötalouden edistäminen Suomessa

- Yhteiskunnallisten yritysten strategia hyväksytty kevät/2021
- Yhteiskunnallisten yritysten osaamiskeskus YYO käynnistyi 10/2021
- VNTEAS: Yhteiskunnallisten yritysten sosiaaliset innovaatiot 3/2022-3/23
- ESR+ valtakunnallinen koordinaatiohanke ”Yhteiskunnallisten yritysten liiketoimintaedellytysten parantaminen” 2022-2027 käynnistymässä
- ESR+ haku auki 4.-18.11 Sosiaalisten innovaatioiden osaamiskeskuksen valmisteluun ja pilotointiin (Hämeen ELY)

Yhteisötalous osaksi ”valtavirtaa”

- Kestävyystiekartta; sosiaalinen, taloudellinen ja ekologinen kestävyys kokonaisuutena
- Yrittäjyyspolitiikka; yrittäjyysstrategian toimeenpano, neuvottelukunta
- Innovaatiopolitiikka; sosiaaliset innovaatiot osana TKI-toimintaa; teknologianeuvottelukunta, TKI-tiekartta, Tekoäly 4.0, Digitaalinen kompassi, Eun digi- ja datastrategia...
- Teollisuuspolitiikka; teollisuuden ekosysteemit ja digivihreä siirtymä
- Koulutuspolitiikka; osaamisen nosto kaikilla tasoilla, osaamissopimukset
- Työllisyyspolitiikka; heikommassa työmarkkina-asemassa olevien työllistäminen
- Sosiaali- ja terveystaloudellinen politiikka; palvelutuotanto, markkinoille pääsy
- Kilpailupolitiikka; sääntely, valtiontuki, julkiset hankinnat, rahoitusmallit, yritysvastuu
- Alue- ja kaupunkipolitiikka, Rakennerahasotot